

Vedlegg: Fra høringen om Regler for bruk av kirkene

Til høringsspørsmål 1

Det første spørsmålet var: «Er dere enige i at Kirkemøtets regler gjelder kirkerommet og at regler for de øvrige rom fastsettes av menighetsrådet, jf. § 3 annet ledd?»

Alle høringsinstansene som uttaler seg om dette slutter seg til prinsippet om at Kirkemøtets regelverk gjelder for kirkerommet, mens menighetsrådet fastsetter regler for bruken av andre rom i kirkebygget. Høringen gir altså unison støtte til at Kirkemøtets regler fortsatt skal gjelde for kirkerommet og at menighetsrådet fastsetter regler for andre rom.

Noen høringsinstanser synes imidlertid at skillet mellom kirkerommet og de øvrige rommene i kirkebygget er noe uklart slik det er i høringsforslaget i § 2, på grunn av følgende formulering «Så langt de passer får reglene også anvendelse på bruk av andre rom i kirken». De mener at det i høringsforslaget «tas for gitt at regelverket også skal anvendes på hele kirkebygget, mens dagens regler kun omfatter det vigslede kirkerommet» og «spør om dette er å forstå som en klar utvidelse av virkeområdet for regelverket og hva det i så fall vil innebære av konsekvenser».

Det er riktig at formuleringen «så langt de passer får reglene også anvendelse på» tidligere kun har vært uttrykt i regelverket som gjeldende for «andre kirker og på lokaler som er innviet til permanent eller midlertidig kirkelig bruk, samt kapeller» og ikke for «andre rom i kirken». Kirkerådets høringsforslag har med dette foreslått at «så langt de passer» også i en viss forstand gjelder tilstøtende rom i kirken, ettersom hele kirkebygget er vigslet. *Engehaugen menighetsråd* gir en treffende beskrivelse av det som var intensjonen med dette:

Det synes greit at Kirkemøtes regler primært gjelder kirkerommet (rom vigslet til bruk for gudstjenester og kirkelige handlinger). Regler for andre rom kan fastsettes av menighetsrådet ut fra de lokale forhold, men i «lys» av gjeldende regler for kirkerommet.

Møre biskop og bispedømmeråd understreker i tråd med dette at «Vigslingshandlingen gjeld heile kyrkja med alle rom, av det følgjer og at regelverket fastsett av Kyrkjemøtet gjeld heile bygget.» Selv om noen høringsinstanser mener at den nye anvendelse av formuleringen i regelverket «så langt de passer» skaper klarhet om menighetens disposisjonsrett over andre deler av bygget, kan formuleringen ivareta et viktig hensyn når menighetsrådet skal fastsette sitt regelverk om de andre rommene i det vigslede kirkebygget. Regelverket sier klart at reglene for bruken av andre rom i kirken «fastsettes av menighetsrådet» (§ 2 annet ledd, siste setning). Det er altså menighetsrådet som avgjør hvor langt reglene for kirkerommet «passer» for de øvrige rom i kirkebygget. Bruken av disse rommene vil vel arte seg forskjellig etter hva slags rom som finnes i de ulike kirkebyggene og hvordan menighetsrådet vil tenke om bruken av disse.

Den nye anvendelsen av formuleringen er heller ikke et helt nytt prinsipp. Selv om det i Kirkerådets *veiledningstekst* til § 2 i gjeldende *Regler for bruk av kirken* fremgår klart at det er menighetsrådet som avgjør bruken av andre rom i kirkebygget, fremheves det samtidig at «utgangspunktet» for menighetsrådets regler om disse rom «bør [...] være de generelle bestemmelser som dette regelverket inneholder.» Det vises også til at hele kirkebygget er vigslet:

Dersom bygningen som er innviet som kirke inneholder flere rom enn kirkerommet, noe som kan være aktuelt ved nyere arbeidskirker o.l., gjelder reglene bare for selve kirkerommet. Hva som skjer i menighetssal, peisestuer, arbeidsrom og grupperom, faller utenfor dette regelverket. Kirkemøtet har fått delegert myndighet til å fastsette nærmere regler for bruk av kirkerommet.

Forutsetningen for at en kirke skal kunne godkjennes som kirke av departementet etter kirkeloven, og vigsles av biskopen, jf. tjenesteordning for biskoper § 13 første ledd, er imidlertid at hele bygningen er underlagt kirkelig fellelråds/menighetsrådets tilsyn, jf. Gudstjenestebokens bestemmelser.

Menighetsrådet avgjør hvilke regler som skal gjelde for andre rom enn kirkerommet. Det er viktig at menighetsrådet, gjerne i samarbeid med kirkelig fellelråd utarbeider slike regler. Det er unødvendig at Kirkemøtet gir regler for bruk av øvrige rom som binder menighetsrådet. Menighetsrådet bør her stå fritt til å utforme regler som passer i de enkelte tilfeller. Utgangspunktet bør imidlertid være de generelle bestemmelser som dette regelverket inneholder.

Ut fra dette foreslås det å beholde ordene i § 2 annet ledd slik høringsforslaget lød.

En annen problemstilling gjelder de *tilstøtende rommene* som i tråd med kravet om antall sitteplasser inngår som en del av selve kirkerommet når det er mange til stede. Dette var tematisert i *tredje ledd* av paragraf 2, hvor det i høringsbrevet het at «Der kirkerommet og tilstøtende rom kan slås sammen til et storrom, gjelder disse reglene i de tilfeller der kirkerommet utvides med tilstøtende rom».

Til dette etterlyser flere høringsinstanser en presisering og ønsker at det bør fremgå klart at reglene bare gjelder for tilstøtende rom når disse er slått sammen med kirkerommet til et storrom.» Denne presiseringen er tatt inn i paragraf 2, tredje ledd:

Til hørings spørsmål 2

Det andre hørings spørsmålet var: «Har dere merknader til at *midlertidige* installasjoner i forbindelse med arrangementer tas inn i regelverket, jf. § 4 siste ledd? Har dere merknader til at biskopen blir klageinstans?»

Denne bestemmelsen lyder slik: «Menighetsrådet kan plassere midlertidige installasjoner i kirkerommet i forbindelse med arrangementer nevnt i § 5 første ledd.» Da vil også § 6 gjelde om at «menighetsrådets avgjørelse etter § 5 kan påklages til biskopen. Biskopens avgjørelse av klagen kan ikke påklages.»

En viktig bakgrunn for at «midlertidige installasjoner» omtales i regelverket er Kirkemøtevedtaket i sak 7/2005 Kunsten å være kirke, hvor det i punkt 11 heter:

Kirkemøtet ber Kirkerådet om å komme tilbake til Kirkemøtet med nødvendig revisjon av retningslinjer for liturgisk inventar og utstyr. I denne forbindelse bør det vurderes hvor avgjørelsesmyndighet for varige og midlertidige verk og installasjoner skal ligge.

At *midlertidige* installasjoner er tatt med i Regler for bruk av kirkene, og ikke i Regler om inventar og utstyr henger sammen med at disse på grunn av sin midlertidige bruk knyttes til *arrangementer*, og dermed til bruken av kirkene, og ikke ses som *inventar*. Høringen viser bred tilslutning til forslaget om at det er menighetsrådet som skal avgjøre om midlertidige installasjoner kan plasseres i kirken i

sammenheng med arrangement. Det er også bred tilslutning til at det skal være mulig for klageberettigede å påklage saken til biskopen.

Kristiansand kirkelige fellesråd er enig i dette, men presiserer at «det er viktig at disse reglene ikke blir for rigide og den muligheten menighetsrådet gis er derfor viktig.». De viser til at «midlertidige installasjoner er blitt mer vanlige på grunn av de ulike reformene kirken har vært igjennom, så som trosopplæringsreformen. Endringene i gudstjenestene gir mulighet for ulike uttrykk og en smidighet i prosessene vil være viktig for lokalmenigheten.»

Alta kirkelige fellesråd mener derimot at det er «unødvendig med et sentralt regelverk for midlertidige installasjoner i forbindelse med arrangement» og at «det bør overlates til menighetene lokalt å finne ut av.»

Noen høringsinstanser tilføyer at «biskopen bør orienteres» når det settes inn en midlertidig installasjon. Andre høringsinstanser tilføyer at «fellesrådet bør involveres» eller at «fellesrådet må samtykke/godkjenne» på grunn av trygghets- og driftsaspektet. Dette utdypes nærmere slik:

«Midlertidige installasjoner» i § 4 siste ledd kan være mykje forskjellig, og mange av disse kan ha betydning for både brann-/innbrotts- og personsikring, samt andre driftsmessige tilhøve. Ulike installasjonar har også i mange tilfelle medført store skadar på verdfullt inventar eller på deler av bygningar. Regelverket bør sikre at fellesrådet vert involverte og helst skal godkjenne vedtak om installasjonar som kan ha betydning for drift/vedlikehald av kyrkjer. Dei ansvarsmessige og praktiske sidene må også ivareta i slike saker (*Eid kyrkjelege fellesråd/Eid sokneråd, Stårheim sokneråd og Kjølisdalen sokneråd, Bergen kirkelige fellesråd og Bønes menighet*).

Flere etterlyser en presisering av hva som forstås med «midlertidig» og viser til erfaringer om at dette ofte kan bli permanent: «Selv om midlertidigheten relateres til arrangementer i § 5 er det behov for en presisering av hva som forstås med «midlertidig». En installasjon som for eksempel brukes jevnlig i gudstjenester kan i realiteten bli permanent» (*MFO*).

Kirkerådet finner det naturlig at det som menes med «midlertidig» belyses nærmere i en ny og justert veiledning til Regler om bruk av kirkene.

At biskopen skal være klageinstans (§ 6) er de aller fleste høringsinstansene enige i, men noen frykter at det kan føre til økt byråkratisering. *Oslo biskop og bispedømmeråd* bemerker at «menighetsråd har fattet vedtak som strir mot reglene og ingen av de klageberettigede klager. I slike tilfeller bør biskopen ha anledning til å ta opp saken på eget initiativ».

Til dette kan en si at det selvsagt ikke er noe til hinder for at biskop, i kraft av sitt tilsynsansvar, på eget initiativ kan ta opp en slik sak med et menighetsråd (jf. tjenesteordning for biskoper § 1, og § 5, annet ledd: «Biskopen fører tilsyn med bruk av kirkene..»). Biskopen behøver altså ikke vente på at noen melder inn en klagesak. Paragraf 6 i *Regler for bruk av kirkene* gir mulighet for at også andre kan klage og regulerer hvem som er klageberettiget.

Det tredje høringssspørsmålet var: «Er det andre bestemmelser i *Regler for bruk av kirkene* som bør endres? Er det bestemmelser som bør tas inn eller tas ut? Hva er begrunnelsen for dette?»

Dette høringssspørsmålet belyses ved at de paragrafene hvor det er foreslått endringer gjennomgås fortløpende.

Til § 1: Formål

Denne paragrafen får bred støtte i høringen, og det er ikke mottatt noen konkrete endringsforslag. Imidlertid henviser *Tjøtta menighetsråd* til § 1 og til § 4 «andre kirkelige og kulturelle arrangementer som faller inn under formålet i § 1 og som ikke strider mot de generelle bestemmelsene i § 4, og skriver:

Det er i dag lite oppmerksomhet og forståelse for innholdet i § 1. Kirkene brukes til et vidt spekter av kulturelle aktiviteter og kirken er mange steder det beste og ofte eneste passende lokale for fremføring av bl. a. sang og musikk. En hører også utsagn om at det offentlige koster drift og vedlikehold av kirkene og at det derfor er rimelig at de er åpne for et mangfold av bruk. Etter vårt syn faller mye av dagens «kulturbruk» utenfor formålsparagrafen (§1). Etter vår mening gir de nye reglene dårlig veiledning på dette området. Her står en egentlig ved et valg mellom enten (1) å stramme inn bruken av kirken slik at den blir mer i tråd med regelverket, eller (2) tilpasse regelverket i retning mot den situasjonen som råder i dag.

Under henvisning til det som er sagt ovenfor ber *Tjøtta menighetsråd* om «at de forhold som er nevnt blir utdypet i den bebudede reviderte veiledningen om bestemmelsene i Regler for bruk av kirkene.» Det kan her være passende å vise til den gjeldende veiledningen, hvor det blant annet heter at «kirken primært skal brukes til menighetens gudstjenesteliv og religiøs livsutfoldelse» og at «dette medfører selvsagt ikke at uttrykksformer for kirkelig virksomhet som kirkespill, kirketeater o.l. faller utenfor denne bestemmelsen». Bestemmelsen om «andre kirkelige og kulturelle arrangementer» karakteriseres som «en åpen bestemmelse som rommer mulighet for en rekke forskjellige bruksformer», som «menighetsrådet i hvert enkelt tilfelle måtte legge vekt på om det aktuelle arrangementet er ønskelig og passende i et kirkelig, sakralt rom.»

Til § 3: Definisjoner

Til definisjonen av selve *kirkerommet* (§ 3 b.) mener *Oslo biskop og bispedømmeråd* at «i alle fall våpenhus og kanskje også sakristi skulle omfattes av samme regler som for kirkerommet». Også *Tunsberg bispedømmeråd* mener dette. Til dette forslaget kan det innvendes at det i nye kirkebygg finnes svært ulike løsninger på våpenhus. Noen steder har våpenhuset mer preg av å være forhall, garderobe eller kirketorg. Dessuten har alltid våpenhuset hatt en noe annen status enn kirkerommet, som et *overgangsrom* til selve kirkerommet. Også i gamle kirker tas det i dag ofte imot betaling i våpenhuset ved konserter o.l., noe man ikke ønsker å gjøre inne i selve kirkerommet. Også den gjeldende veiledningen anbefaler en slik praksis. Det anbefales derfor ikke å ta våpenhus med i definisjonen av kirkerom og i regelverket for dette.

Selve ordet *sakristi* tyder på at rommet har et sakralt preg. To høringsinstanser vil ta inn sakristi i definisjonen av kirkerom. Her oppbevares liturgiske klær og annet liturgisk utstyr og rommet brukes ofte til bønn før gudstjenester, noen steder også som rom til vigsel når få personer er samlet. Andre vil mer understreke at det er et praktisk forberedelsesrom og oppbevaringsrom og ikke skiller seg ut fra andre rom i et kirkebygg hvor gudstjenester forberedes og menigheten oppbygges. Det vil imidlertid være lite hensiktsmessig å legge sakristi og våpenhus inn under regelverket for kirkerommet, fordi det vil medføre begrensninger på inventaret og bruken av rommet, både på fast og midlertidig inventar. Begge er forberedelsesrom og ikke en del av kirkerommet. Det foreslås derfor ikke å regne sakristi og våpenhus som del av kirkerommet og reglene for dette.

Til § 4: Generelle bestemmelser

Til tredje ledd i paragrafen har *Hamar biskop og bispedømmeråd* reist spørsmål om hva som menes med at «kirken må ikke brukes til politisk møte eller virksomhet» (tredje ledd). De foreslår å presisere dette til «**Kirkerommet** må ikke brukes til **partipolitisk** møte eller virksomhet».

I *veiledningen* til gjeldende Regler for bruk av kirken er det følgende merknad til denne bestemmelsen:

Bruken av kirken til politisk møte eller virksomhet står i motsetning til det som skal være kirkens funksjon etter første og annet ledd. Dette er en bestemmelse som nok kan medføre tolkningstvil i praksis. På den ene side er det klart at kirken ikke skal brukes til partipolitisk arbeid. Ingen politiske partier kan derfor bruke kirken i sin virksomhet, selv om det skulle dreie seg om møter med kristelig innhold. På den andre siden skal menigheten og presten selvsagt ikke være indifferente til samfunnsspørsmål. Det må i vid utstrekning tillates at synspunkter på samfunnsspørsmål blir målbåret i kirken. Hvor grensen går er det imidlertid vanskelig å uttrykke ved en generell norm. Uttrykket «politisk» skal ikke tolkes i alt for snever forstand. Det bør være atskillig frihet til å bruke kirken til formidling av samfunnsmessig, sosial-etisk og sosialt engasjement. Den nærmere grensedraging vil måtte skje gjennom praksis og eventuelt gjennom biskopens avgjørelser om klagesaker.

Det synes å være vanskelig å presisere bestemmelsen nærmere i regelverket. Å endre til «partipolitisk» fanger opp noe av intensjonen, men ikke alt. Til denne og andre bestemmelser er det mest hensiktsmessig å gi nærmere veiledning, slik det i veiledningsteksten presiseres at «Uttrykket «politisk» ikke skal tolkes i alt for snever forstand». Det foreslås derfor å beholde ordlyden i dette leddet. Det er også få høringsinstanser som har problematisert dette leddet.

Svært mange høringsinstanser har derimot etterlyst en presisering av hva det betyr at «kirken må ikke brukes til *kommersielle* formål» (femte ledd i det nye forslaget). Mange reiser spørsmål om berettigelsen av konserter med (kommersielle) profesjonelle artister. Det er særlig julekonsertene som trekkes fram som et brudd med bestemmelsen om at kirken ikke skal brukes til kommersielle formål. Andre mener også at «inngongspengar på konsert vil ofte kunne reknast som kommersiell bruk» og at «Ein bør vurdere å eventuelt skjerpe reglane noko med omsyn til kommersiell, til dømes med tanke på sal av bøker, CD-ar med meire. Kyrkjerommet bør få vere «business-fri sone». Andre mener at «det blir litt strengt at kirken ikke kan brukes til kommersielle formål (f.eks. basar, konsert mm)». Dermed pekes det også på arrangementer som skal styrke menighetens økonomi.

Det praktisk-teologiske seminar mener at «Utredningen burde ha drøftet punktet om at kirken ikke må brukes til kommersielle formål, all den tid kommersialisering er blitt et reelt problem i forbindelse med konsertvirksomhet av ulike slag. Seminaret er ikke imot bruk av kirkene til ulike former for kulturtiltak, men ber om at underpunktet i paragrafen reformuleres i pakt med rådende praksis.»

KA og Bergen kirkelige fellesråd mener at bestemmelsen er en upresis formulering der det bør søkes etter en klarere begrepsbruk. Hva med de mange kirkekonserter som har stor økonomisk verdi? Det samme kan være aktuelt når kirken er lokale for filmer/fotografering. Dette kan være aktiviteter som er tjenlige for kirken og refleksjon omkring dens budskap, men som samtidig har kommersiell aktivitet som hovedmål. Til denne problemstillingen vises det til veiledningens merknad (side 12) om dette:

Kirkens formål må være primærmotivet for de avgjørelser som fattes om bruk av kirken. I de tilfeller hvor kirkelig fellesråd har vedtatt at det kan kreves betaling for utlån av kirken, jf. Kirkeloven § 20 annet ledd, må ikke utsiktene til slikt økonomisk vinning føre til at kirken blir

utlånt til arrangementer som vanskelig kan forsvares ut fra formålsbestemmelsen i første ledd. I tvilstilfelle bør saken tas opp med biskopen.

At «Kirkens formål må være primærmotivet for de avgjørelser som fattes om bruk av kirken», synes å være en god presisering av hva som menes med bestemmelsen. Når formål for bruk av kirken er å «tjene til Guds ære og menighetens oppbyggelse», må det være berettiget å betale profesjonelle sangere og musikere som bidrar på kirkekonserten, julekonserten og andre konserten eller utstillinger og foredrag som anses være i samsvar med dette formålet (se § 5 om bruksformål). At det utbetales penger til disse, innebærer ikke at «kirken brukes til kommersielle formål», heller ikke at det tas inngangspenger til slike arrangementer eller at det gis anledning til å kjøpe cd-er eller bøker i våpenhuset. Det avgjørende spørsmålet for menighetsrådet blir om konserten, utstillingen eller foredraget kan sies å «tjene til Guds ære og menighetens oppbyggelse».

Fortsatt må det også være mulig for menigheten å fremskaffe penger til menighetens eget arbeid i form av julebasar, og andre innsamlinger. For å verne kirkerommet mot menighetens egen kommersialisering av det, legges dette gjerne til andre rom i kirkebygget. Om det derimot i et kirkerom foreslås et arrangement som gir penger til menigheten og/eller til eksterne personer, men som *ikke* har kirkens formål som primærmotiv, er det grunn til å avvise arrangementet.

Ettersom så mange høringsinstanser etterlyser en presisering av hvordan avgrensingen mot «kommersielle formål» skal forstås, er det satt inn følgende bestemmelse som et nytt første ledd i paragraf 4 for å uttrykke kirkens formål som primærmotiv:

«Kirkens formål er bestemmende for avgjørelser om bruk av kirken, jf. § 1.»

Et annet presiserende ledd var foreslått i høringsutkastet: «Kirkerommet kan ikke brukes av ikke-kristne tros- og livssynssamfunn til utøvelse av deres tro eller religion.»

Denne bestemmelsen får svært bred oppslutning hos høringsinstansene. Ingen synes å være uenige, men enkelte ønsker en åpning for eventuelle unntak. *Det praktisk-teologiske seminar* ønsker at det «bør implisere en henvisning til en biskoppelig myndighet til å avvike fra hovedregelen».

Slik regelen er formulert («til utøvelse av deres tro eller religion») er det vanskelig å innføre en regel om «biskoppelig myndighet til å avvike hovedregelen». Det vises for øvrig til hørings spørsmål 5 i hørings sammendraget *Prinsipper for kirkebygg*, som omhandler kapittel 1 – 8 i kirkebyghøringen.

Til § 5: Bruksformål

Hamar biskop og bispedømmeråd foreslår å ta ut punkt «e) kirkelige konserten» og endre punkt f) til: «konserten og andre kulturelle arrangementer som ...». Forslaget innebærer at ordet «kirkekonsert» går ut. Selv om det ofte kan være vanskelig å skille mellom *kirkekonsert* og *konsert* (i kirken), foreslås det likevel å beholde punkt e) og f) slik det står i høringsforslaget.

Ingen har hatt innvendinger mot å innføre et nytt bokstavpunkt om at menighetens kirke kan brukes til «c) trosopplæring og diakoni», slik høringsbrevet foreslo. *MFO* påpeker imidlertid at kirkemusikk også må tas inn her:

I og med at trosopplæring og diakoni er tatt inn i bestemmelsen hører også *kirkemusikalsk aktivitet* inn her. Som nevnt innledningsvis har kirkemusikeren, framfor noen, kirkerommet som sin hovedarbeidsplass. Her øves og undervises det på orglet og gjennomføres korøvelser eller andre musikkøvelser. Vi finner det derfor uforståelig at kirkerådet har glemt dette i

arbeidet med revisjon av regelverket. Punkt e) og f) dekker ikke det vi forstår med kirkemusikalsk aktivitet. Slik punkt e) nå framstår, reflekterer det ikke de tre likestilte tjenestekategoriene i kirken: opplæring, diakoni og kirkemusikk. MFO forutsetter at også kirkemusikalsk aktivitet tas inn under kirkens bruksformål.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* presiserer at «kirkemusikalske aktiviteter utenom konserter finner sted i kirkerommet» og foreslår at punktet skal lyde: «c) trosopplæring, diakoni **og kirkemusikk.**» Dette er tatt inn både i § 5 - og i § 7 om utlån til medlemmer av Den norske kirke.

Kirkelig utdanningscenter i Nord påpeker at i paragraf 5 «bør *dialogmøter* nevnes som eget punkt»:

Dialog mellom religioner, tros- og livssynssamfunn, er svært viktige bestanddeler i mange menigheters arbeid og bør derfor få et eget punkt. Det bør også gå fram under prestens bruk av kirken (kap 4 § 12). Både menighetsråd og prest bør kunne innby personer som ikke tilhører Den norske kirke eller andre kristne trossamfunn uten å ha samtykke av biskop. Dette kan gjelde dialogarrangementer, men også foredrag, etiske samtaler, andre arrangementer osv, hvor det er uhensiktsmessig og gammelmodig å sette slike skiller. I en del tilfeller vil det for prest være naturlig å invitere representanter for ikke-kristne tros- og livssynssamfunn til å delta i gudstjenester og kirkelige handlinger, for eksempel ved begravelser hvor avdøde har bakgrunn fra ulike religiøse tradisjoner. Avgjørelser om slike forhold bør avbyråkratiseres og ligge til den enkelte prests pastorale skjønn. Men det må gå klart fram hvem som har ansvaret for arrangementet; enten menighetsråd eller prest, og det kan være klokt å legge inn en klageadgang til biskop.

Vi vet at dialogmøter med andre religioner og livssyn allerede skjer i mange menigheter og behovet for dette vil antakelig øke fremover. Selv om slike møter gjerne finner sted i andre lokaler i kirkebygget enn i selve kirkerommet, er det ikke naturlig å utelukke muligheten til å legge det til kirkerommet. Møtets karakter vil da måtte tilpasses bruken av kirkerommet. Også den nye presiseringen i § 4 vil være avgrensende overfor en bruk av kirkerommet som ikke er i pakt med byggets formål: «Kirkerommet kan ikke brukes av ikke-kristne tros- og livssynssamfunn til utøvelse av deres tro eller religion.»

Spørsmålet blir da om dialogmøter, eller det å invitere en ikke-kristen person til intervju og samtale i kirkerommet skal anses som så ekstraordinært at en må søke biskopen om tillatelse for dette, slik regelverket i dag forutsetter (jf. 10 siste ledd i gjeldende regler: «Med biskopens samtykke kan presten også la seg bistå av andre personer enn dem som er nevnt i tredje ledd.»). Det anbefales her at både prest og menighetsråd bør kunne ha mulighet til å arrangere slik møter, men at menighetsrådet ikke kan låne ut kirkerommet til slike arrangementer, og heller ikke prest (jf. § 12, tredje ledd).

Å ta inn «dialogmøter» som et nytt bokstavpunkt i paragraf 5 anses ikke som tjenlig. Bedre er det å fjerne avgrensingen i siste ledd i § 5, hvor det i dag heter: «Menighetsrådet kan innby personer som tilhører Den norske kirke eller andre kristne trossamfunn til å delta i arrangementet, jf. for øvrig § 4, første ledd». Denne setningen er endret etter høringen slik at det ikke lenger er et krav om at bare kristne kan inviteres til å delta i et arrangement i kirkerommet:

«Til slike arrangementer som nevnt i første ledd, kan menighetsrådet invitere til å medvirke også personer som ikke er medlem av Den norske kirke.» Tilsvarende endring foreslås for menighetsprestens bruk av kirken i § 12 (se § 12 til dette).

Til § 6: Klage

Nittedal kirkelige fellesråd ønsker at ikke bare «prester som har soknet som tjenestested», men alle «kirkelig ansatte» skal kunne ha klagerett. Gjeldende regelverk er det naturlig å se i lys av prestenes læremessige ansvar ut fra en embete-råd-tenkning, mens det nye forslaget må betraktes ut fra tanken om ansattes representasjon og medbestemmelse. Det kan være gode grunner for begge standpunkt. En kan også tenke mer pragmatisk om utvidelsen av klageretten overfor menighetsrådet som virksomhetsansvarlig organ er ønskelig og tjenlig. Gjeldende bestemmelse ivaretar menighetsrådets mindretalls mulighet til å prøve en sak overfor et flertallsvedtak i menighetsrådet og å trekke frem læremessige synspunkt ved prestene i soknet. Å gjøre det til en sak om ansattes rettigheter overfor menighetsrådet kan være problematisk, men kanskje likevel hensiktsmessig ut fra den tjenesten de står i. Ut fra dette støttes forslaget om at «klageberettiget er ethvert medlem av menighetsrådet, samt kirkelig ansatte som har soknet som tjenestested (særskilt arbeidsområde).»

Til § 8: Utlån til andre enn medlemmer av Den norske kirke

Oslo biskop og bispedømmeråd foreslår å innføre et presiserende tillegg i siste setning i annet ledd i høringsbrevets tekstforslag, slik:

«I tillegg til de formål som er nevnt i § 7, kommer første ledd særlig til anvendelse ved utlån til dåp, vigsel og gravferd som ikke skal forrettes av ordinert prest i Den norske kirke, **men av pastor/prest i det aktuelle trossamfunn.**»

Forslaget begrunnes med at det i dag er en forskjellsbehandling av medlemmer i Den norske kirke, som *ikke* kan låne kirken til bl. a. privat gravferdsseremoni, mens ikke-medlemmer har denne muligheten. Ved denne tilføyelsen gis ikke-medlemmer heller ikke en slik mulighet. Dessuten peker de på at «stadig flere gravferdsseremonier gjennomføres uten bruk av prest/pastor fra Den norske kirke eller andre kristne kirkesamfunn, men av mer privat karakter eller i regi av begravellesbyråene. I økende grad synes dette kanskje også å bli mer kommersielt. Hva skal da til for å kunne definere en slik seremoni som «kristen»?»

Stavanger biskop og bispedømmeråd målbærer det samme anliggendet:

Vi ser at det er andre aktører enn tros- og livssynssamfunn som ønsker å forrette gravferder i kirkebygg. Dette gjelder bl.a. begravellesbyrå som tilbyr gravferder med et tilpasset kristent innhold. Vi ønsker at det av regelverket skal framgå at slike gravferdsseremonier ikke er mulig å avholde i kirkebygg. En mulig formulering kan være: «Kirken kan ikke brukes til kommersielle formål. Vigsler og gravferder som ikke utføres av prest i Den norske kirke skal utføres av kristne trossamfunn.

Dette anliggendet er tatt til følge i forslaget til Kirkemøtet.

Til § 11: Utgiftsdekning og vederlag ved utleie av kirken

Nittedal kirkelige fellesråd foreslår å fjerne bestemmelsen om at bispedømmeråd skal godkjenne fellesrådets regler for betaling ved utleie av kirken, ved å ta ut ordene «etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet». Begrunnelsen er at denne bestemmelsen er for byråkratisk.

Kirkerådet mener at dagens ordning gir en god balanse mellom fellesrådets forvaltning og biskopens og bispedømmerådets veilednings og godkjenningsansvar. Det foreslås å beholde formuleringen innenfor dagens kirkeordning.

Til § 12: Menighetsprestens bruk av kirken

Et stort flertall av høringsinstansene har ikke innvendinger til denne paragrafen. *Bømlo kyrkjelege fellesråd* foreslår imidlertid at § 12, 13 og 14 bør utgå. *Alstahaug kirkelige fellesråd* foreslår at ikke bare den prest som har den bestemte kirken som sitt særskilte arbeidsområde, men alle menighetsprestene og prostiprestene i et fellesområde/kommune bør ha bruksrett til kirken. Dette er ikke tatt til følge.

Kirkelig utdanningscenter i Nord foreslo at ikke bare menighetsrådet, men også presten bør ha mulighet til å arrangere dialogmøter e.l. uten å søke biskopen om dette. Det betyr at en tilsvarende endring som ble tatt inn i § 5, også må tas inn i tredje ledd i § 12. Dessuten foreslås det å stryke fjerde ledd i gjeldende regler slik at paragrafens to siste ledd lyder slik:

«Den presten som bruker kirken i medhold av første ledd, kan invitere til å medvirke også personer som ikke er medlem av Den norske kirke, men presten kan ikke låne ut kirken til disse.»

Til § 14: Biskopens bruk av kirken

Sandviken menighetsråd foreslår at biskopen bare skal ha fortrinnsrett til bruk av kirken når biskopen selv forretter og ikke når biskopen er representert ved en annen. En slik endring vil med nødvendighet også medføre en endring av tjenesteordning for biskoper, § 5, hvor ordlyden er den samme. Dette har Kirkemøtet ikke hjemmel for å endre og paragrafens ordlyd er derfor beholdt.

Til § 17: Adgang til kirken

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd foreslår en mer restriktiv formulering i paragrafens annet ledd for å ivareta anliggendet om at enhver har adgang til arrangementer i kirken. Høringsforslaget videreførte gjeldende formulering, som lyder: «Ved bruk av kirken til vigslar eller begravelser kan likevel forrettende prest, på anmodning fra brudeparet eller de etterlatte, bestemme at handlingen skal foregå for lukkede dører.»

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråds forslag er: «Ved bruk av kirken til vigslar og begravelser kan presten utfra sitt pastorale skjønn i spesielle tilfeller bestemme at handlingen skal foregå for lukkede dører.» Etter Kirkerådets behandling i september 2014 er annet ledd endret i tråd med dette.